

- Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen
Övriga nämnder
Förvaltning

Varuförsörjningsplan och regler för hemsändningsbidrag i Jönköpings kommuns landsbygder

---

Fastställt av kommunfullmäktige 2016-03-31 § 70

Varuförsörjningsplan och regler för hemsändningsbidrag i Jönköpings kommuns landsbygder

Varför en varuförsörjningsplan?

Kommuninvånare i hela kommunen bör ha god tillgång till kommersiell service. Närhet till dagligvarubutiker är av stor vikt för de som bor och verkar i landsbygderna. Även apotek, postutlämning, kontanthantering och bensinstationer är grundläggande för att människor på landsbygderna på ett smidigt sätt ska kunna få ihop livspusslet.

Dagligvarubutikerna har de senaste decennierna minskat och idag finns flera orter i kommunen där det bara finns en livsmedelsbutik. En köptrogenhet bland närboende är viktig för att butikerna ska kunna finnas kvar på landsbygderna. För den kommersiella servicen har inte kommunen direkt rådighet över lokalisering och utbud, men kan ibland på olika sätt underlätta drift och etablering.

Varuförsörjningsplanen ska utgöra underlag för bedömning av den aktuella situationen för dagligvaru- och drivmedelsförsörjningen i kommunens landsbygder. Planen ska ligga till grund för kommunens fortsatta planering och för beslut om stödinsatser för att bibehålla viss kommersiell service i landsbygderna och på så sätt skapa goda förutsättningar för boende. Vidare är en aktuell plan en förutsättning för att Region Jönköpings län ska kunna utbetala stöd till kommunen för dess kostnader i anslutning till hemsändningsbidrag.

Bakgrund

I Jönköpings kommun upprättades en varuförsörjningsplan år 1979. Denna reviderades 1989 och 1996. Sedan den senaste revideringen har en ny förordning om stöd till kommersiell service (SFS 2000:284) upprättats och förutsättningarna inom kommunen förändrats. Till exempel har antalet befintliga landsbygdsbutiker minskat och omkostnaderna för hemsändning ökat.

En Handelsstrategi för detaljhandeln i Jönköpings kommun upprättades år 2010, innehållande kommunala utvecklingsmål för dagligvaruhandeln:

- Öka köptroheten till kommunens dagligvaruhandel, från dagens handelsindex 96 (år 2008).
- Sträva efter att skapa balans mellan å ena sidan priskonkurrens och brett utbud genom flera stormarknadsbutiker och å andra sidan mindre butiker som skapar bostadsnära utbud och utgör mötesplatser.
- Sträva efter god tillgång till dagligvaruhandel i de olika kommundelarna och stadsdelarna. Nyetablering eller väsentlig tillbyggnad av småskaliga enheter i underförsörjda stadsdelar och tätorter/glesbygd välkomnas.
- Fortsatt utveckling av kommunens olika orter och stadsdelar för att stärka dagligvaruutbudet och orternas attraktivitet i samarbete med fastighetsägare handlare och andra intressenter är viktig.

Jönköpings kommun har ingått i projektet "Landsbygdshandeln i bygden – service och samverkan i Jönköpings län" som utförts av landsbygdsmentorerna mellan 2010-2014. Syftet med projektet var att de insatser som görs ska öka

förutsättningarna för att dagligvarubutikerna på länets strategiska serviceorter långsiktigt kan tryggas. I Jönköpings kommun deltog fem butiker i projektet.

Regler och handläggning för hemsändningsbidrag och inköpsresor

Enligt Förordning om stöd till kommersiell service (SFS 2000:284) kan stöd lämnas till kommuner samt näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i områden där servicen är gles. Vidare innefattar förordningen statligt hemsändningsbidrag till kommuner som bekostar hemsändning av dagligvaror till hushåll, samt för direkta kostnader för att anordna särskilda inköpsresor till en närliggande butik.

Konsumentverket har utarbetat riktlinjer för tillämpning av stödet till kommersiell service. Enligt riktlinjerna ska det ställas krav på att butiken ska vara öppen året runt, att det aktuella sortimentet bör vara så stort att hushållen i rimlig omfattning kan tillgodose individuella behov och att service och utbud ska hålla en godtagbar kvalitet. Företaget ska vara beläget i ett serviceglost område, vilket innebär att hushållens genomsnittliga avstånd till närmaste konkurrerande försäljningsställe ska vara minst 10 km längre än till närmaste försäljningsställe. Stöd beviljas inte heller normalt om det finns mer än ett företag med samma verksamhetsinriktning på orten eller i dess närhet. Servicegivaren behöver alltså vara den enda på orten.

Statligt hemsändningsbidrag lämnas till kommunerna enligt nu gällande tillämpning i Region Jönköpings län: Statligt hemsändningsbidrag kan utgå med högst 50 % av kommunens nettoutgift för hemsändningen. Statsbidraget är 100 kronor per hushåll och hemsändningstillfälle. Bidrag lämnas endast om nettoutgiften eller de direkta kostnaderna uppgår till minst ett halvt prisbasbelopp, enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken (förordning 2011:1205).

Regler och handläggning i Jönköpings kommun

Hemsändningsbidrag utgår till en butik som kör ut varor till boende i Jönköpings landsbygder, eller hämtar kunder för att handla i butiken. Bidraget utbetalas till butiksägare med vilka kommunen har slutit avtal. I avtalet för hemsändning åtar sig butiksägarna att ombesörja hemsändning av dagligvaror inom sitt kundområde och/eller arrangera inköpsturer. Hemsändning och inköpsturer sker med valfritt transportmedel. Bidragsberättigade hushåll omfattar åretruntboende som ligger minst 1,5 kilometer från närmaste dagligvarubutik samt hushåll på närmare avstånd men som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom saknar möjlighet att själva ta sig till butiken. Bedömningen av vilka som är bidragberättigade görs av butiksinnehavaren.

Bidrag utgår för en hemsändning/inköpsresa per vecka och hushåll. Bidraget är 100 kr per hemsändning/inköpsresa. För att stöd ska betalas ut för hemsändning ska inköpskostnaden per hushåll uppgå till minst 150 kr. Utbetalning till butikerna sker efter redovisning, som normalt ska göras varje kvartal. Köpmännen antecknar utförda leveranser/upphämtningar på särskild lista, och kunden signerar när varorna mottas. Listorna överlämnas till kommunens näringslivsavdelning efter utgången av varje månad.

Sammanfattning av regler för hemsändningsbidrag

- Hemsändningen begränsas till att gälla dagligvaror
- Bidraget utgår enbart till butiker som ligger utanför Jönköpings centralort och som har avtal med kommunen om hemsändningsservice. Aktuella butiker anges under rubriken Dagligvarubutiker i Jönköpings landsbygder.
- Hemsändning/inköpsresor organiseras och ombesörjes av butiksinnehavaren själv
- Antalet bidragsberättigade leveranser/resor begränsas till en per hushåll och vecka.
- För att stöd för hemsändning ska betalas ut ska inköpskostnaden per hushåll uppgå till minst 150 kr.

Bidrag utgår till butiksinnehavaren för hemsändning/inköpsresor av dagligvaror till:

- hushåll som är belägna i landsbygderna och har mer än 1,5 kilometer till sin närmaste butik
- hushåll inom tätort (ej centralort) som saknar butik och har mer än 1,5 kilometer till närmaste butik
- hushåll som har mindre än 1,5 kilometer till närmaste butik men som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom saknar möjlighet att själva ta sig till butiken.

Handläggning i kommunen

- Bidrag beviljas av kommunstyrelsens ledningsutskott efter ansökan från berörd butiksinnehavare.
- Ansvaret för granskning och handläggning av ansökan och bidrag åvilar Näringslivsavdelningen och bidragskostnaderna täcks inom ramen för anslaget till landsbygdsutveckling.
- Avtal tecknas enligt upprättat förslag. Avtalen ska för kommunens räkning tecknas av förvaltningschef och kontrasigneras av den tjänsteman som är handläggande.
- Förändring av bidragsbeloppets storlek beslutas av kommunstyrelsen i samband med den årliga behandlingen av kommunens budget.
- För kommunens kostnader söker Näringslivsavdelningen statligt stöd genom Region Jönköpings län. Ansökan görs i efterskott (våren efter aktuellt år) och betalas ut årsvis.

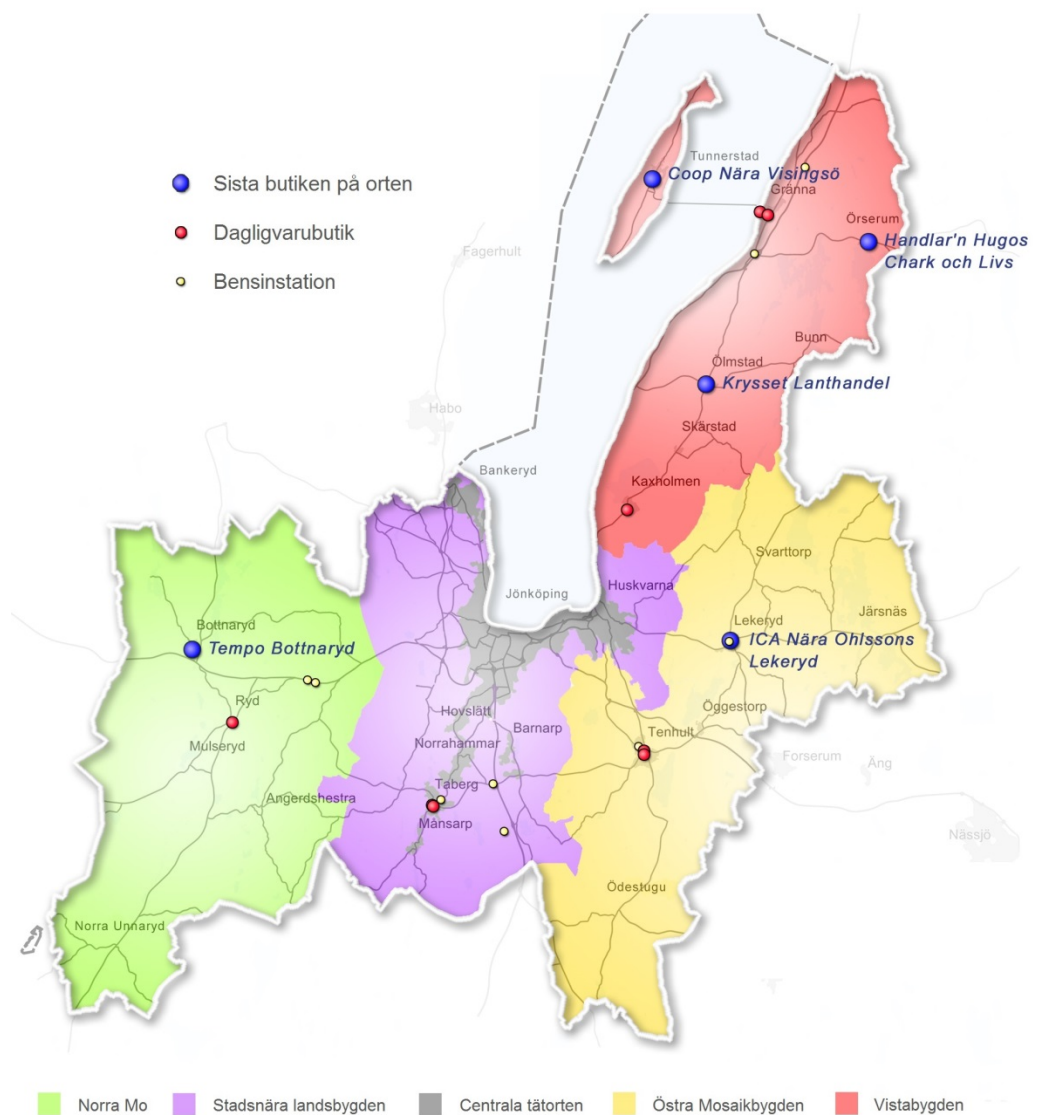
Dagligvarubutiker i Jönköpings landsbygder

I samband med att varuförsörjningsplanen upprättades år 1979, samt vid revideringarna år 1989 och 1996 har antalet dagligvarubutiker i kommunens landsbygder inventerats. Vid den senaste inventeringen år 1996 uppgick antalet till 28 butiker, en minskning med tre butiker sedan 1989. Av dessa 28 butiker var elva belägna i landsbygdens tätorter medan nio butiker låg i dess mindre orter och glesbygd. Utöver dagligvarubutiker ingick även bensinstationer med utökat sortiment i inventeringen.

Sammanlagt inräknades tre bensinstationer med ett stort livsmedelssortiment samt fem stationer med mindre/litet livsmedelssortiment.

Under den knappa tjuugoårsperiod som passerat sedan den senaste inventeringen genomfördes har butiksutbudet i landsbygderna minskat något vad gäller geografisk spridning. Detta gör sig framförallt gällande i landsbygdernas mindre orter där bland annat de butiker som tidigare verkade i Norra Unnaryd, Ödestugu och Bunn numer är nedlagda.

För att kommunalt stöd för hemsändning ska beviljas krävs normalt sett att butiken är den enda på orten. Därtill ställs krav på öppettider och utbud. I 2015 års inventering har fem butiker bedömts vara berättigade till sådant stöd. Dessa är belägna i Bottnaryd, Lekeryd, Tunnerstad, Ölmstad och Örserum och finns markerade på kartan nedan. Därutöver finns ett antal butiker på orter med fler än en butik samt ett antal mindre butiker och bensinstationer med livsmedelssortiment. Även dessa finns utmärkta på kartan.

Avtal om varuhemsändning och inköpsresor

Mellan Jönköpings kommun, genom dess Näringslivsavdelning, å ena sidan, och butiksinnehavaren å andra sidan har denna dag träffats nedanstående avtal om varuhemsändning/inköpsresor.

Avtalet har upprättats med utgångspunkt från kommunfullmäktiges beslut om varuförsörjningsplanering, innehållande bl.a. stöd för hemsändning av dagligvaror.

§ 1 Hemsändning av dagligvaror

Butiksinnehavaren åtar sig att efter beställning från kunden sända hem dagligvaror och/eller arrangera inköpsresor till permanentboende inom kommundelen som har mer än 1,5 kilometer till närmaste fasta dagligvarubutik. Bidrag utgår också för hemsändning till hushåll som har mindre än 1,5 kilometer till närmaste butik och som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom (särskilda behov) saknar möjlighet att själva ta sig till butiken. För att stöd för hemsändning ska betalas ut ska inköpskostnaden per hushåll uppgå till minst 150 kr.

Hemsändning/inköpsresor ombesörjes av butiksinnehavaren själv och sker med valfritt transportmedel.

För denna service till allmänheten erhåller butiksinnehavaren ersättning från Jönköpings kommun i enlighet med bestämmelser i § 3 i detta avtal.

§ 2 Hemsändningens omfattning

Sådan hemsändning/inköpsresa som avses i detta avtal ska genomföras en gång per vecka och hushåll, om hushåll inom hemsändningsbidraget så begär.

Det åligger butiksinnehavaren att vid beställningen själv avgöra om kunden har mer än 1,5 kilometer till närmaste butik, liksom att – i samråd med Näringslivsavdelningen – avgöra personer med särskilda behov som är bidragsberättigade inom denna radie.

Varuhemsändning ska avse dagligvaror. Till dagligvaror räknas livsmedel och andra förnödenheter – exempelvis kemisk-tekniska artiklar, tidningar och blommor. Varor som inte tillhör denna kategori, men som ingår i köpmannens sortiment, bör kunna medfölja varuhemsändningen om detta inte förorsakar köpmannen extra kostnad eller arbetsinsats.

§ 3 Ersättning

För hemsändning enligt § 2 och 3 i detta avtal, utgår en ersättning vars storlek fastställs av kommunstyrelsen. Under gällande avtalsperiod är denna ersättning ..... kronor per hushåll för varje utförd leverans/resa. Därutöver har butiksinnehavaren rätt att ta ut en rimlig avgift av kunden per utförd leverans/resa.

Utförda leveranser och resor antecknas på särskild lista som tillhandahålles av Näringslivsavdelningen. Hemsändnings- och reselistorna – signerade av kunden – sändes till Näringslivsavdelningen senast en månad efter det kvartal hemsändningen avser, varefter utbetalningen av hemsändningsbidrag sker.

§ 4 Avtalstid

Detta avtal gäller från och med .....
tills vidare. Avtalet upphör att gälla med en månads ömsesidig uppsägningstid.
Detta avtal är upprättat i två likalydande exemplar, av vilka kommunen och
butiksinnehavaren tagit var sitt.

Jönköping den .....

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Butik:

.....

.....

.....

.....

.....

Ansökan om bidrag för varuhemsändning och/eller inköpsresor

Ansökan gäller hemsändning från butiken _____
(namn på butik)

Ansökan gäller inköpsresor till butiken _____
(namn på butik)

Sökande butik/förening _____

Adress _____

Postadress _____

Telefon _____

E-post _____

Föreståndare/ansvarig _____

Bank _____

Kontonummer _____

Antal hushåll under ansökt period _____

Till begäran bifogas obligatorisk bilaga med uppgifter för genomförda
varuhemsändningar alternativt inköpsresor.

Härmed intygas att ovanstående uppgifter är med sanningen överensstämmande:

_____
Ort och datum

_____
Signatur av
föreståndare/ansvarig

_____
Namnförtydligande

